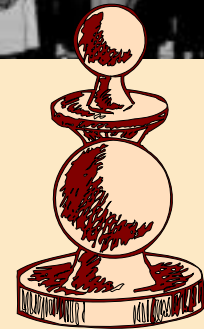

ALEKHINE'İN 1936 SOFYA ÇOKMASA GÖSTERİSİNİN PERDE ARKASI IN VINO VERITAS

Şampiyon Alexander Alekhine'in, 1936 Nisan ayındaki Sofya ziyareti, birçok Bulgar kuvvetli satranç amatörü için büyük bir olay olmuştu. Büyük üstat, Bulgaristan'ın başkentine eşi Grace Wishard ve yanından ayırmadığı siyam kedisi meşhur "Chess" ile birlikte gelmişti. (Birçok satranççının kedilere özel bir ilgi beslediği bilinir. Satranççı- kedi ilişkisi için, ülkemizden bir örnek: Tolga Demirel'in, Yakup Bayram'ı korkutmaya yetecek denli iri kedisi "Charbon".) Çift, satranç çevrelerinden birkaç temsilci eşliğinde kenti gezdi. Kudretli üstadın programındaki en önemli bölüm, kuşkusuz kuvvetli Bulgar satranççılara karşı (Bu oyuncuların yalnız ikisinin ismi, efsanevi üstadın ne denli çetin bir sınavdan geçmek üzere olduğunun çok iyi anlaşılması için yeterli olacaktır: Tsvetkov ve Bulgaristan'da zamanının en iyi tereddütsüz oyuncusu olarak bilinen ve sonraları (1939) ülkesini Buenos Aires satranç olimpiyatında temsil ede-

cek olan (1936 yılında Münih'te düzenlenen fakat FIDE'nin resmen tanımadığı olimpiyatı göz ardı edecek olursak, 1939 Buenos Aires, Bulgaristan Milli Takımı'nın ,uluslararası karşılaşmalar sahnesinde görücüye çıktığı ilk olimpiyatıdır.) "Kombinatör" lakaplı Kirkov.) yapacağı bir çokmasa gösterisiydi.

Gösteri 13 Nisan 1936 tarihinde gerçekleşti. Alekhine, ikisine karşı "körleme" olmak üzere, 40 hasımla karşılaşmıştı. 27 oyunu kazanmış, dokuz oyun berabere bitmiş ve kalan dört oyunu da kaybetmişti. Bu tür gösterilerde genellikle düzgün notasyon tutulmadığı için, günümüze ancak beş oyun ulaşabilmiş durumda. Yazıktır; bu oyunların hiçbirini Alekhine kazanamamış.

Bu karşılaşmada, şampiyonun rakiplerinin oldukça güçlü olduğu keskin, ancak bu çapta bir oyuncunun bu kadar çok beraberlik ve yenilgi al-

miş olması üzerinde düşünülmesi gereken bir husustur. Üstadı böylesi perişan ve bitap duruma sürükleyen olay neydi?

Kedisi "Chess" in, yüksek satranççılığının yanında, alkolle olan dostluğuyla da tanınan Alekhine'e muazzam derecede benzeyen bir özelliği vardı: Kedinin en çok sevdiği içki votkaydı! Üstat, Sofya'ya gelirken, kendisine Paris'te hediye edilen bir galonluk votkayı da beraberinde getirmiş ve gösteriden hemen önce, bir miktar kendine gelmek için içmeyi planlamıştı, ancak üstadın ilacında gözü olan kedi, şişeyi devirmiş, tıpasını çıkarmayı başarmış ve yere dökülen içkinin neredeyse tamamını yalayarak bitirmişti! Bu duruma oldukça sinirlenen Alekhine, Bulgar tanıdıklarından aldığı votkanın ne kadar sert olduğunun farkına varmamış ve adeti olduğu üzere, şişenin tamamını yarım saat içinde içince, çok iyi partiler çıkaramayacak bir duruma gelmişti.

Bu olaydan sonra, Alekhine'in daima yanında yedek bir şişe daha taşımaya başladığı ve bilmediği içkileri içmediği bilinir.

Alekhine,A – Taniellan,A

1.e4 c6 2.d4 b6 3.c4 Fb7 4.Ac3 e6 5.d5 exd5 6.cxd5 Fb4 7.Fd3 cxd5 8.exd5 Fxc3+ 9.bxc3 Fxd5 10.Af3 Af6 11.Fa3 Vc7 12.0-0 Ac6 13.Ke1+ Fe6 14.Fa6 Ae7 15.Fd6 Vc6 16.Fxe7 Şxe7 17.Ad4 Vc5 18.Vf3 Khd8 19.Kab1 Şf8 20.h3 Vc7 21.a4 Fd5 22.Vd3 Ke8 23.Ab5 Vc5 24.Vg3 Ae4 25.Vh4 g5 26.Vxh7 Vxf2+ 27.Şh2 Vg3+ 28.Şg1 Af6 29.Kxe8+ Kxe8 30.Vc2 Fe4 0-1.

Alekhine,A – Tsvetkov,A

1.e4 e6 2.d4 d5 3.Ac3 dxe4 4.Axe4 Ad7 5.c3 Agf6 6.Ag3 c5 7.Af3 Fe7 8.Fe3 0-0 9.Fd3 Vc7 10.Vc2 b6 11.Ag5 h6 12.Ah7 Ke8 13.Axf6+ Axf6 14.0-0 Fb7 15.dxc5 Vc6 16.f3 Ad5 17.Ff2 Fxc5 18.Kae1 Kad8 19.Ae4 Fxf2+ 20.Kxf2 Af4 21.Ff1 Vd5 22.Kd2 Vxa2 23.Fb5 Kf8 24.Ad6 Fd5 25.Ae4 Va5 26.Ff1 b5 27.g3 Vb6+ 28.Şh1 Ag6 29.Fg2 a5 30.b3 Kc8 31.Vb2 Kc7 32.h4 Kfc8 33.h5 Ae7 34.Kd3 Af5 35.Şh2 Kc6 36.f4 Vc7 37.Vd2 Fxe4 38.Fxe4 Kxc3 39.Kd7 Vb6 40.g4 Ae3 41.Kg1 Kc2 42.Fxc2 Kxc2 43.Vxc2 Axc2 44.g5 Ae1 45.Kg3 hxg5 46.fgx5 Şf8 47.Kd2 Vc6 48.Kf2 Ve4 49.Şh3 Ad3 0-1.

Alekhine,A – Kiprov,A

1.d4 d5 2.c4 Af6 3.cxd5 Axd5 4.e4 Af6 5.Ac3 e6 6.Af3 c5 7.Fb5+ Abd7 8.0-0 a6 9.Fe2 Fe7 10.d5 exd5 11.exd5 Ab6 12.Fg5 Abxd5 13.Axd5 Vxd5 14.Vxd5 Axd5 15.Fxe7 Axe7 16.Ae5 0-0 17.Ff3 Kb8 18.Kfe1 Fe6 19.Ad3 Af5 20.Axc5 Ad4 21.Fe4 Kfc8 22.b4 Ac6 23.a3 Kc7 24.Kac1 Ad8 25.f4 Kbc8 26.Kcd1 g6 27.Kd6 Şf8 28.Kb6 a5 29.Şf2 axb4 30.axb4 Fd7 31.Fd5 Ac6 32.Kc1 Fe8 33.Axb7 Ae7 34.Kxc7 Kxc7 35.Fe4 Ac8 36.Ka6 Kc4 37.Fd5 Kxf4+ 38.Şe3 Kxb4 39.Ac5 Ae7 40.Ff3 Af5+ 41.Şd2 Ah4 _-.

Alekhine,A – Volnov,N

1.e4 c5 2.Af3 Ac6 3.d4 cxd4 4.Axd4 e6 5.Fe2 d6 6.0-0 Af6 7.Ac3 Fe7 8.b3 a6 9.Fb2 Vc7 10.Şh1 Axd4 11.Vxd4 b5 12.a4 e5 13.Vd3 b4 14.Ad5 Axd5 15.exd5 f5 16.a5 Ff6 17.Vd2 0-0 18.Fc4 Vc5 19.c3 bxc3 20.Fxc3 Kb8 21.Ve2 Fd7 22.f4 e4 23.Fxf6 Kxf6 24.Fxa6 Kxb3 25.Fc4 Kc3 26.a6 Kf8 27.Kfc1 Kxc1+ 28.Kxc1 Fb5 29.a7 Fxc4 30.Vxc4 Vxa7 31.h3 Ve3 32.Kf1 Vc5 33.Vxc5 dxc5 34.Kc1 Kc8 35.d6 c4 36.Şg1 Şf7 37.d7 Kd8 38.Kxc4 Kxd7 39.g4 Şe6 40.Kc5 fxg4 41.hxg4 Ke7 42.Ke5+ Şf6 43.Kf5+ Şe6 44.Şf2 Şd6 45.Şe3 Şc6 46.Ka5 _-.

Alekhine,A – Radoslavov,A

1.e4 c6 2.d4 d5 3.exd5 cxd5 4.c4 Af6 5.Ac3 e6 6.Af3 Fe7 7.Fd3 dxc4 8.Fxc4 a6 9.0-0 0-0 10.Ke1 b5 11.Fd3 Fb7 12.Ff4 Fd6 13.Ae5 Ac6 14.Axc6 Fxc6 15.Fe5 Ve7 16.Ve2 Fxe5 17.dxe5 Ad5 18.Ve4 g6 19.Vg4 Axc3 20.bxc3 Fd5 21.a4 Kac8 22.axb5 axb5 23.Kac1 Fc4

24.Fe4 Kc5 25.f4 Fd5 26.Ve2 Fxe4 27.Vxe4 Kc4 28.Ve3 Kfc8 29.h3 Vc5 30.Kb1 Kxc3 31.Vxc5 K3xc5 32.Şf2 Kb8 33.Kb4 Kc4 34.Keb1 Kxb4 35.Kxb4 f6 36.Şe3 fxe5 37.fxe5 Şf7 38.Şd4 Kd8+ 39.Şe4 Kd5 40.Kb2 Şe7 41.h4 Şd8 42.g4 Şc7 43.h5 gxh5 44.gxh5 Şb6 45.Şf4 _- (Son konumda büyük üstat malzeme geri kalmış durumda, ancak centilmen rakibi, daha fazla eziyet etmemek için beraberlik önerisini kabul ediyor.)

Satranç Ve Tutku

Sic transit gloria mundi!

Satranççılar tutkulu kimseler olarak bilinirler. Öyle ki, tarihe baktığımızda, bu tutkunun bazı zamanlar, amaç uğruna yaşamını ortaya koyabilecek boyuta vardığını görüyoruz. İşte mutlu sona ulaşan bir aşk üçgeniyle ilgili yaşanmış bir öykü:

1454 yılına ve o zamanlar Venedik yönetiminde olan Marostica kentine küçük bir yolculuğa çıkacağız. Satranç neredeyse aşk kadar eski!

Rinaldo d'Angarano ve Vieri da Vallonara adlarında iki genç, yakışıklı, kahraman ve soylu adam, Marostica'nın Derebeyi Taddeo Parisio'nun güzeller güzeli kızı Lionora'ya aşıktırlar. Her zaman olduğu gibi, bu iki genç adam da, Lionora'yı kapacak(!) olanı belirlemek üzere düello yapmaya karar verirler. (Venedik tarihinde bu tür olaylara sıkça rastlanmaktadır: İki adam kızdan habersiz, birbirleriyle uğraşırken, kız sevdiği adamla – Genellikle Türk'tür- Osmanlı'ya iltica ediverir! Buradaki durum ise yalnızca bir istisna.)

Ancak, zeameti dahilinde uçan kuştan haberi olan kudretli derebeyi, durumu derhal haber alır ve böylesi bir vuruşmayı kesinlikle yasaklamakla kalmaz, başka bir de öneri getirir: düello satranç oynamak şeklinde olacak ve kazanan Lionora'yla, kaybeden de kardeşi Oldrada'yla evlenecektir. Her ikisi de cevval ve mahir satranççılar olan genç adamlar, bu öneriyi hemen kabul ederler. Maç için belirlenen gün gelip çatar: 12 Eylül. Lionora da heyecanlıdır, çünkü o da bu iki gençten birini gizlice sevmektedir. Sevdiği adam kaybederse ve kendi yerine, kız kardeşinin onunla evlendiğini görmek bedbahtlığıyla yüz yüze gelirse ne olacaktır?

Aynı zamanda, maçın oynanacağı büyük malikanenin sahibi de olan derebeyi de üstüne düşeni yapmıştır: Halktan çeşitli bahanelerle topladığı yeni vergilerle sabah büyük bir şölen düzenleyecek ve maç akşam, özel imalat bir satranç tahtasında, malikanenin bahçesinde oynanacaktır. Maç saati geldiğinde, meşaleler yakılmış ve şato bahçesi gündüz gibi aydınlatılmıştır. Satranç taşları yerine canlı insanlar kullanılacaktır. Oyuncular, bahçeye kendi vezir ve şahları eşliğinde girerler. Lionora bu heyecanlı karşılaşmayı izlemeye dayanamayacak, ancak sorucu merak etmeden de yapamayacaktır. Sadık hizmetçilerinden birine, eğer sevdiği adam kazanırsa, pencerelerden birine yanan bir mum koymasını söyler. Böylece o da coşkulu kalabalığın arasına karışacak ve sevincini onlarla paylaşacaktır. Sonunda oyun biter ve kazanan belli olur: Vieri da Vallonara. Derebeyi, Lionora'yı kendisine takdim eder, alkışlar ve şerefe kaldırılan kadehlerin arasında sabahın ilk ışıklarına kadar, büyük bir mutlulukla bahçede dolaşırlar. Lionora'nın penceresinde bir mum yanmaktadır.

Her yıl 12 Eylül'de, Marostica Kenti'nde, XIV. Yüzyıldan kalma malikanenin çimenliklerinde, bu yaşanmış ortaçağ aşk öyküsünden uyarlanmış bir tiyatro oyunu sahnelenir.

matein2@fide.org

